Гуманітарні науки (Філологія)

Науково-технічна стаття як аргументативний дискурс

Доронкіна Н.Є.
Старший викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1, факультету лінгвістики національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

В процесі роботи над науковою статтею автор намагається переконати читачів у правдиості зроблених висновків. У своїй сукупності наукові статті взагалі та їх різновид, науково-технічні статті, складають дискурс, який за сферою діяльності є науковим, а за прагматичною спрямованістю – аргументативним.

Компоненти аргументативного дискурсу використовуються аргументаторами з метою максимального впливу на реципієнта. У науковому дискурсі виділяють комунікативний та когнітивний компоненти.

Когнітивний аспект відображає пізнавальний процес або послідовність дій з метою пошуку відповіді на пізнавально-значиме питання. У когнітивному компоненті дискурсу також виділяють репродуктивний та креативний компоненти, приймаючи такі форми як: аргументація, пояснення, класифікація, та ідентифікація. Когнітивна складова дискурсу поділяється на формальний (теоретичний) і емпіричний дискурс. Зазвичай, в науково-технічних статтях має місце як емпірична, так і теоретична аргументація

Комунікативний аспект відображає спрямованість на зміну або доповнення моделі наукового досвіду реципієнта, зокрема аргументацію визначають як комунікативну діяльність суб´єкта у триєдності вербального, невербального і екстралінгвістичного з метою переконання адресата через обґрунтування правильності своєї позиції [1, с. 1, 5].

До складу регулятивних принципів наукового дискурсу належить обґрунтованість висловлювань. Це означає, що всі нові положення або гіпотези слід ретельно обґрунтовати. У науково-технічних статтях зустрічаються такі види аргументативних міркувань, як: доведення, спростування, підтвердження. Кожен вид аргументативних міркувань має алгоритмічне описання [4, с. 4-16].

Відповідно до визначення аргументації у англомовних науково-технічних статтях використовуються як вербальні, так і невербальні засоби. Знакова невербальна аргументація, яка в той самий час належить до аргументації ілюстрації, широко представлена в наукових статтях цього типу. Таблиці, графіки, діаграми слугують наочності викладу інформації. Їх переконливість завжди базується на порівнянні. Наприклад, графіки наочно демонструють різницю між розрахунковими та експериментальними даними. Таблиці – зручний інструмент систематизації, де порівнюються групи даних. Діаграми використовують, щоб показати динаміку змін фізичних величин. Все вищеназване, належить до аргументів автора статті [2, с.185-187].

Вербальні засоби аргументації у науково-технічних статтях створюють ієрархію [3, с. 4, 282-284]. На лексичному рівні – це такі номінативні засоби, як: номінативно – перфоматив ні дієслова (to note, to suppose, to think, etc.), модальні дієслова, модальні слова зі значенням припущення, слова та вирази зі значенням впевненості (it goes without saying, certainly, undoubtedly, etc.), заперечні частки, прийменники, допоміжні дієслова, емфаза, дієслова ментальної дії або стану (prove, mean, know), дієслова, що виражають потребу, примус, бажання (require, need, want), іменники з семантикою узагальнюючого характеру, прикметники з семантикою узагальнення (all, every), слова з семантикою кількісної оцінки (small, large, etc.), заперечні та неозначені займенники та інші. Виділимо також лексичні засоби, що слугують для з'єднання блоків: структиви, що означають послідовність аргументації, а саме: логічні конектори (therefore, so, etc.), нумеративні

конектори (first, second, firstly, secondly, etc.), класифікуючи конектори (internationally, historically, on the national level, etc), протиставні сполучники.

До синтаксичних засобів належать: підрядні речення умови, загальні питання, здебільшого у непрямій мові (у тому числі риторичні питання), мовленнєві кліше, що виражають думку мовця.

Основні мовно – стилістичні прийоми аргументації – протиставлення та повторювання. Крім того переконання адресата відбувається через епістимічний стан мовця та послідовність викладу аргументів.

Аргументація наукових статей належить до підготовленого типу. За характером аудиторії така аргументація є контекстуальною, тобто вона ефективна лише для певної аудиторії. Оскільки науковий дискурс є різновидом академічного дискурсу то для наукових статей характерна «демонстративна аргументація з експліцитними логічними зв'язками, чітким розгортанням доказів».

До функцій дискурсного рівня належать прагмема, інформема, інфопрагмема, аксіологема, аргументема. Оскільки більшість наукових жанрів припускають лише об’єктивну та максимально раціонально викладену інформацію, то поява в них аргументем, що базуються на суб'єктивності, малоймовірна [1, с.1, 15, 104-106].

Література:

1. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации /А.Д. Белова. – К. 1997. – 300с.
2. Доронкіна Н. Є. Аргументативність науково-технічної статті / Н.Є. Доронкіна // Наукові записки. – Кіровоград: КДПУ, 2012. – Вип. 105 (2). – С. 185-188.
3. Григорьева В. С. Дискурс как элемент коммуникативного процесса: прагмалингвистический и когнитивный аспекты: монография / В. С. Григорьева. – Тамбов: ТГТУ, 2007. – 288 с.

4. Кротков Е. А. Научный дискурс [Електронный ресурс] / Е. А. Кротков // Современный дискурс-анализ. – 2010. – Т. 1, Вып. 2. – С. 4-18. Режим доступа: http://discourseanalysis.org/ada2_1.pdf